

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj

Štev. 5.

Ljubljana, 1925/26

XXXIV. tečaj

Drobtinice.

Tako se vesêli svoje mladosti, da bo tudi za starost kaj ostalo!

Čudni so ljudje na svetu: dolgo živel bi vsakdo rad, star pa noče biti nihče.

Neprestano prenavljanje je med ljudmi: mati kleči ob zibeli otrokovi, kmalu otrok ob materinem grobu.

Dnevi človekovi so kakor bukve šembiljske: manj ko jih je, dragocenejši so.

Klasje se mlati po žetvi, ljudje pred žetvijo.

Skrbimo za svoje zdravje!

5. Zdravnik in zdravila.

Nihče ni iz železa, nihče trden kot žebelj; vsakdo lahko oboli. Toda pomni, otrok, to:

Če si samo malo bolan, ni treba spravljati vse hiše pokonci. Včasih te boli glava: pojdi malo na zrak, pa ti bo odleglo. Mogoče te boli vrat, kašljaš ali te ščiplje po trebuhu: ostani v sobi, na toplem, morda greš v posteljo.

Kdor pa čuti, da je zelo bolan, naj le prosi starše za zdravnika. Pa za res zdravnika, ne za kakšnega mazača ali celo kakšno konjederko. Po zdravniku pa pošljete vsaj toliko zgodaj, da je še kaj upanja na okrevanje, ne pa šele, ko je vsaka pomoč zaman. Neki zdravnik nam je pravil: »Poslali so res pome. Toda ravno, ko sem stopil v hišo, je otrok umrl.« Potem se pa neumni ljudje jezé, češ: zdravnik je, pa tudi nič ne razume.

Zdravniku razodeni kolikor mogoče natančno, kdaj se je bolezen začela, kje in kaj te boli, kako se je bolezen razvijala, in kar te vpraša. Čimbolj boš odkritosrčen do zdravnika, tem lažje ti bo zdravnik pomagal, kolikor je v njegovih močeh.

Zdravnika tudi ubogaj! Ravnaj se prav vestno po njegovih navodilih! Vedi, da je zdravnik tvoj prijatelj, ki ti hoče le dobro. Mogoče ti bo treba včasih precejšno mero zatajevanja, zlasti če si prav močno razvajan; a le premagaj sam sebe. Bolje ti je malo potrpeti kakor pa svoje trme se držati.

Zdravnik predpiše navadno tudi zdravila. Zdravila so pa skoro vedno grenka. Pa se jih nič ne boj! Zdravila jemlji, kakor ti je ukazal zdravnik!

Marsikdo toži, da je potem, ko je užil zdravila, še slabši. Mogoče je to. Vprašaj potem za svet zdravnika. Morebiti so zdravila za tvojo osebo premočna. Zdravnik bo najbolj vedel, kako ti je treba pomagati. Sicer pa vedi: zdravila morajo pričeti z boleznijo boj. In kjer je boj, je nemir v hiši.

Drugi bolniki se jezé, da jim zdravila takoj ne pomagajo. Ali mar mislijo, da so zdravila kakor škarje, ki bodo bolezen kratkomalo odstrigle? Ne mislite tega, ljubi moji! Veseli bodite, če se bo počasi obračalo na bolje. Mirno čakajte, da bo telo zmagovalo in se krepilo, bolezen pa slabela in ginila!

Tudi ne pozabite, da je mir eden najboljših zdravnikov. Menimo vnanji, pa tudi notranji mir. Zato se tudi ne bojte duhovnika, če ga pokličejo k vaši bolniški postelji. Duhovnik prinaša bolniku tolažbo in mir; obojega pa si v bolezní potreben.

Recimo še katero o domačih zdravilih.

Vsaka hiša naj bi imela knjigo »Domači zdravnik«, ki jo je izdala Mohorjeva družba. V tisti knjigi imate popisanih in deloma tudi naslikanih — škoda, da ne v barvah! — celo vrsto poljskih, gozdnih in vrtnih rastlin, ki imajo v sebi dokaj zdravilne moči.

Nabirajte poleti pridno take rastline, posušite jih in shranite jih! Vsako leto jih zamenite z novimi — to je važno! Nikar se ne jezite, če ste jih nabirali, pa jih ni bilo treba rabiti. Hvalite Boga, da jih ni bilo treba! Bolje je biti zdrav, kakor pa zdravja iskati. Če pa pride sila, imate prvo pomoč hitro pri rokah.

Te in one izmed zdravilnih rastlin tudi lahko prodaste v lekarno ali kakemu trgovcu, ki jih kupuje. Zakaj bi se zaslužka branili?

Imamo pa še tudi par drugih knjig zdravniške vsebine; tudi te bi bile potrebne v vsaki hiši. Samo

zdravi jih morate brati, ne šele potem, ko vas bo že pestila bolezen.

Glavni namen zdravilstva je namreč ta: braniti se pred boleznimi in utrjevati si zdravje, ne pa preganjati bolezen potem, ko ima človeka že v krempljih.

Čuvajmo torej svoje zdravje, kolikor moremo in dokler moremo.

Če nas pa začne klicati Gospod življenja in smrti k sebi — zoper moč smrti pa ni zdravila v vrtil — se lepo mirno pripravimo na njegov klic. Saj nas tako lepo uči sveta vera, da smrt ni konec življenja, ampak je začetek večnega zdravja in večnega življenja. Najboljše v tem stanju je pa mirna vest.

L. N. Tolstoj — Jožef Gruden :

Lev in psiček.

V Londonu so kazali divje zveri. Kdor jih je hotel videti, je moral plačati v denarju ali pa — v mačkah in psih, ki so bili namenjeni divjim živalim v hrano.

Neki človek bi bil rad videl tiste divje živali, pa je ujel na ulici nebogljeno ščene. Nesel ga je v zverinjak, kjer so vrgli kužka levu za južino.

Psiček je stisnil rep med noge in se prihulil v kot. Lev je stopil k njemu in ga povohal.

Psiček je legel vznak, dvignil šape in začel mahati z repom.

Lev se je dotaknil kužka s šapo in ga prevrnil.

Živalca je skočila kvišku ter se postavila pred leva na zadnje noge. Lev je peskà gledal, majal z glavo, a se ga ni dotaknil.

Ko je prišel gospodar zverinjaka in vrgel levu kos mesa, je lev odtrgal od njega košček in ga dal psičku.

Ko se je lev proti večeru zleknil, da bi spal, je legel kužek poleg njega pa položil glavo na njegovo šapo. Odslej je živel kužek z levom v isti kletki. Lev mu ni prizadel nič žalega, jedel in spal je skupaj z njim; no, včasih se je z njim še poigral.

Nekdaj je pa prišel v zverinjak gospod. Spoznal je svojega psička in je prosil gospodarja, naj mu ga da nazaj. Gospodar je hotel ustreči gospodovi želji, toda toliko da so jeli klicati in vabiti psička iz kletke, je že lev zježil grivo in grozno zarjul.

Pustiti so mu morali psička — ni kazalo drugače.

Čez leto in dan je psiček zbolel in poginil. Lev je nehal žreti pa neprenehoma vohal in lizal živalco ter jo božal s šapo. Ko je pa uvidel, da je pesček mrtev, je planil pokonci, zježil grivo, bil z repom v bok, se zagnal na steno kletke, grizel zavoro in tla. Ves dan je tako besnel, begal po kletki in rjul. Naposled se je zleknil k mrtvem psičku ter utihnil. Sluga bi bil rad mrtvo kuže odnesel, toda lev ni pustil nikogar blizu.

Gospodar je menil, da bo lev pozabil na svojo žalost, ako mu preskrbi drugega peska. A lev je novega gosta v trenutku raztrgal na kosce. Nato je objel s šapami mrtvega peska ter tako ležal pet dni. Šesti dan je tudi lev poginil.

Anton Žužek :

Koledniki.

„Joj, kaj res nas ne poznate? Bog vam plati, hišna mati,
Ne vestè, kaj krone zlate, Bog daj zdravja. gospodar!
halje te pomenijo? V polju, hiši, pri živini
stokrat naj vam vrne dar!“

Joj, kaj res nas ne poznate?
Ne vestè, da blesk repate
zvezde pelje zdaleč nas?

*

Joj, kaj res nas ne poznate:
prišli smo, če kaj imate,
da nasujete nam v koš!

In zgubi se v snegu Miha,
Boltežar oprtan diha,
Gašpar z zvezdo gre naprej.

— — — — —

Matic in Jakec.

Mráz pritiska, vrana kraka,
v šolo pa Matic koraka
v škornjih dedovih.

Pa ga dojde Janez - klatec:
„Kaj boš v šoli, leni bratec —
pojva sankat se!“

Pa se sankata – sankata,
toda v šoli manjkata
kakor mnogokrat.

Ali sredi v divjem diru,
tam, kjer jezerce se širi,
v štor zadeneta.

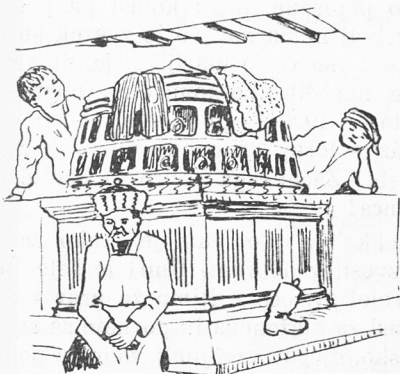
S sank napravi prekopic
z glavo v ledu naš Matic —
Jakec mu v pomoč hiti.

Toda škornji preširoki
Jakčevi zdrčijo roki —
pljusne v vodo sam.

Prihiti ju rešit oče . . .
zgrabi ju za ušesa vroče —
oj, ojoj, ojoj!

Štefan Jerko

Za pečjo se zdaj sušita,
nauk tehten se učita:
Klatež srečen ni.

Črniški:

Dragi Marijini otroci!

Srečno in blagoslovljeno novo leto! — Odvisno je pa tudi od vas, da bo srečno. Večkrat pregledujem šolskim otrokom zvezke, pa opazim, da so navadno prve strani lepo marljivo popisane, proti koncu pa postaja zunanja oblika vedno bolj nemarna. Ko je zvezek še ves lep, čist in nov, pazite z vse večjo marljivostjo, da se vam ne pomaže, da ne naredite lahkomiselnih pogreškov. Glejte, tudi novo leto — 1926 — je še vse lepo novo in neomažeževano. Pazite torej, da ga ne umažete z raznimi pogreški in grehi! Začnite ga dobro in bodite v njem tudi zvesti do konca!

Dominik Savio vam je lahko za zgled, kako morate biti zvesti v dobrem. Umrli je šele 15 let star in vendar je prejel sv. oče v Rimu že prav veliko prošenj, naj ga proglasi za blaženega in pozneje za svetega. Častiljivi Don Bosko, njegov vzgojitelj, nam je popisal njegovo življenje. — Dominik se je rodil v Rivi pri Turinu dne 2. aprila l. 1842. Njegov oče je bil krojač. Že v nežni mladosti so dečka naučili raznih pobožnih vaj. Njegov duhovni pastir je Dominika visoko cenil in mnogo pričakoval od njega. Ko so Dominiku povedali v njegovem sedmem letu, da bo smel k prvemu sv. obhajilu, se je tega močno razveselil. Od tedaj je bil skoro po cele dneve v cerkvi, kjer se je pripravljaj na imenitni dan. V tem času si je začrtal tudi svetih sklepov, in te je zvesto izpolnjeval vse življenje. Z 12. letom je prišel v oratorij Don Boska v Turin in je obiskoval gimnazijo.

Dva sklepa sta bila prav posebno živo načrtana v Dominikovi duši: »Svetnik hočem postati!« in »Veliko duš hočem rešiti!« Kakor drugi svetniki se je tudi Dominik veliko vabil v molitvi in v premagovanju samega sebe. Don Bosko je moral celó krotiti njegovo veliko vnemo. Že kot gimnazijec je hotel Dominik apostolsko vplivati na svoje sošolce. Vnemal jih je prav posebno za iskreno češčenje Brezmadežnega spočetja device Marije in pa za pogosto prejemanje svetih zakramentov. Znal je vse lepo, neprisiljeno pridobiti. Seveda največ je pa zalegel njegov prekrasni zgled.

Ko je bil v 6. razredu gimnazije, ga je napadla prav huda pljučna bolezen. Don Bosko se je mnogo trudil, da bi ga ozdravil. Poslal ga je na boljši zrak domov k staršem. Pa vse ni nič pomagalo. Kakor je bil naprej povedal, je umrl, in sicer dne 9. marca l. 1857. Starše, učitelje in sošolce je to močno užalostilo. Med vsemi je vladalo prepričanje, da je nedolžni deček gotovo prišel v nebesa. Začeli so se mu priporočati v raznih silah in potrebah — in ne zaman.

Že veliko kardinalov in škofov je želelo, naj bi bil Dominik proglašen za blaženega in potem za svetnika, naj bi se njegova slika častila na oltarjih. Mlad deček, s skladovnico knjig pod pazduho in s svetniškim sijajem okoli glave — ali bi ne bila to lepa slika vašega novega zavetnika in priprošnjika? Čujte, kaj pravi o njem kardinal Agliardi: »Mi stari se čutimo majhne in ponižane pred velikimi čednostmi tega petnajstletnega dečka.« Leta 1911. je poslal evharistični kongres v Madridu svetemu očetu Piju X. brzojavko s prošnjo, naj pospeši proglasitev Dominika za blaženega, ker zasluži zaradi svoje pobožnosti do presvetega Rešnjega Telesa, da postane kot »evharistični deček« lep zgled drugim otrokom.

Otroci božji! Po Dominikovem zgledu pojdemo tudi mi pogumno v novo leto! Sklepi: »Svetnik hočem postati in apostol!«, »Iskreno hočem častiti Marijo in presveto Rešnje Telo!«, to naj bodo tudi naši trdni sklepi!

Savia je moralo biti lepo gledati, ko je molil. Kako z b r a n je bil! Kak razloček med njim in pa med tolikimi drugimi otroki! Kako grdo se vedejo ponekod otroci v šoli pri skupni molitvi. Ves razred je nemaren in raz-

tresen. Nekateri gledajo skozi okno, drugi se ozirajo okrog sebe, tretje skrbe naloge ali kaj drugega. Večkrat se lahko reče: Nobeden ni molil zbrano! Zakaj ne? Pripravili se niso nič na molitev. Od svojih iger in pogovorov so prestopili kar k molitvi, ne da bi pomislili, kaj bodo zdaj delali in s kom bodo govorili. Vidite, tako ni prav. Letos sem bil nekaj dni v neki pobožni hiši. Nekaj mi je bilo tam močno všeč. Pred našo skupno jutranjo molitvijo nas je gospod, ki je molil naprej, resno opomnil s temile besedami svetega pisma: »Pred molitvijo pripravi svojo dušo in ne bodi kakor človek, ki skuša Boga.« Potem je nekaj časa počakal in zatem šele začel moliti. Kakor sem že rekel, meni je to močno ugajalo.

Otroci, storimo tudi mi tako! Pred vsako molitvijo si pokličimo v spomin omenjene resne besede sv. Duha. Pomislimo, s kom bomo govorili. Če se začetkom potrudimo, bo naša molitev veliko boljša. Le poskusite!

Otroci Marijini! Še enkrat: Srečno novo leto!

Z ljubim Sinom vas blagoslovi — devica Marija!

Uganke.

Največ listov dobi, pa mu nihče ne piše. Kdo je to?

(Drevo.)

Kdaj gledajo ribe skozi okno?

(Kadar je nad njimi led.)

Iz katerega kozarca se noben človek ne napije?

(Iz praznega.)

Kje se zbira največ lisic in zajcev?

(Pri krznarju.)

Česa solnce nikoli ne obsije?

(Senca.)

1. Sestavljalnica.

Lepenka, stopalo, donesek, priprega, golda, plenice, kazalec, ajdovica.

Iz vsake besede vzemi po dve črki, pa boš dobil času primeren pregovor.

2. Kraljeva pot.

pi-	ku-	kla-	ho	v re-	na	da-	smo
te,	li	si	ki	mu-	vi	Vi-	Mi
in	z njim	ne	li-	Ko	stik.	ne.	ne.
ko-	ne	ko-	po-	Lev-	li-	tri	te-
li-	vam	plak-	te!	Fran-	šek-	ne,	pr-
li	po-	ni-	Zlo-	žil	či-	se-	tri
z me	sla-	di	sic:	ne-	pih	me-	vic,
som	tu-	ba-	klo-	le-	kaj	kr-	va-

3. Božična noč.

(Štefan Jerko, Črnuče.)

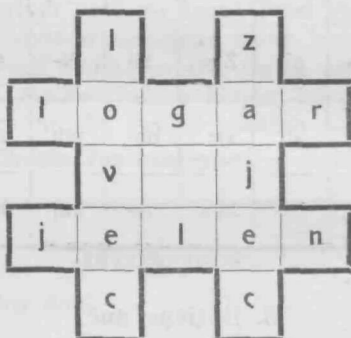
TAN OZI SVE OGB
 TIP AAS GNA REK
 IN USE NAS AD
 E I NO

4. Črkovna podobnica.

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in objavijo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki.)

1. Rešitev mreže v 4. številki.

2. Rešitev skrivalice v 4. številki.

Pri luči se špranje vidijo.

(Začneš spodaj na levi in poiščeš na nasprotni strani enako nerazdeljen žarek, potem pride na vrsto žarek, ki obstoji iz dveh črt in nazadnje iz treh.)

3. Rešitev dopolnilne uganke v 4. številki.

Med narodi miruj prepir,
zavladaj nam samarijanstvo;
krivci vojsko, krotkim mir,
pravico vsem! to je slovanstvo.

Stritar.

4. Rešitev črkovne podobnice v 4. številki.

Ne zanašaj se sam na se!